

Отримано: 11 листопада 2025 р.

Прорецензовано: 20 листопада 2025 р.

Прийнято до друку: 23 листопада 2025 р.

email: olha.demianchuk@oa.edu.ua

ORCID-ідентифікатор: <https://orcid.org/0000-0001-9282-3589>

email: mariia.mateush@oa.edu.ua

DOI: [http://doi.org/10.25264/2311-5149-2025-39\(67\)-25-30](http://doi.org/10.25264/2311-5149-2025-39(67)-25-30)

Дем'янчук О. І., Матеуш М. В. Агрострахування та державні гарантії як інструменти підтримки аграрних підприємств. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія» : серія «Економіка» : науковий журнал*. Острог : Вид-во НаУОА, грудень 2025. № 39(67). С. 25–30.

УДК: 338.432

JEL-класифікація: G22, Q14, H23

Дем'янчук Ольга Іванівна,*докторка економічних наук, професорка кафедри фінансів та бізнесу
Національного університету «Острозька академія»***Матеуш Марія Володимирівна,***здобувачка другого(магістерського) рівня вищої освіти
Національного університету «Острозька академія»*

АГРОСТАХУВАННЯ ТА ДЕРЖАВНІ ГАРАНТІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ПІДТРИМКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті проаналізовано критичну роль агрострахування та механізмів державної підтримки у забезпеченні фінансової стійкості аграрних підприємств в умовах воєнних викликів. Досліджено функціональну сутність агрострахування (компенсаційна, стабілізаційна) та світові моделі його реалізації. Акцентовано увагу на фінансовій доступності як ключовому факторі, що стимулюється державними субсидіями. Обґрунтовано необхідність удосконалення системи через стандартизацію продуктів, залучення актуаріїв та впровадження жорстких контрольних механізмів для запобігання нецільовому використанню бюджетних коштів.

Ключові слова: агрострахування, економічна безпека, державна підтримка, військові ризики, фінансова стійкість.

Olha Demianchuk,*PhD, professor of Finance and Business Department,
The National University of Ostroh Academy***Mariia Mateush,***Master's degree student,
The National University of Ostroh Academy*

AGRICULTURAL INSURANCE AND STATE GUARANTEES AS TOOLS TO SUPPORT AGRICULTURAL ENTERPRISES

This article analyzes the critical role of agricultural insurance and state support mechanisms in ensuring the financial resilience of agricultural enterprises amid the ongoing challenges of the war in Ukraine. The current context, characterized by systematic threats – including the destruction of infrastructure, logistical constraints, and volatile costs – necessitates a robust approach to risk mitigation, making the economic security of the agricultural sector a matter of national strategic importance.

The research investigates the functional essence of agricultural insurance, distinguishing its core compensatory function from the equally vital stabilizing, preventive, and accumulative roles it plays in maintaining farmers' operational cash flow and promoting risk-reducing investments. A comparative analysis of global agricultural insurance models – including commercial, subsidized, and innovative index-based approaches – is conducted to assess their applicability to the Ukrainian market. The study confirms that financial accessibility, primarily driven by state subsidies and specialized credit programs, is the key determinant influencing farmers' adoption of insurance products, which in turn reduces systemic risk for the national economy.

Furthermore, the paper critically evaluates the existing system of state support, identifying significant methodological and legislative gaps. Key areas for improvement are highlighted: the urgent need for the actuarial substantiation of tariffs, the standardization of insurance products, and legislative clarification regarding "insurance coverage" to minimize the adverse effects of high deductibles. Crucially, the research stresses the necessity of implementing rigorous control mechanisms and setting limits on state aid per producer to prevent fraud and ensure the equitable distribution of budget funds.

In conclusion, the study provides a set of concrete recommendations aimed at enhancing the effectiveness and integrity of the subsidized agricultural insurance system. Comprehensive reform, integrating advanced models and robust controls, is positioned as a fundamental financial lever for guaranteeing the stable functioning and recovery of Ukraine's agricultural potential.

Keywords: agricultural insurance, economic security, state support, military risks, financial stability.

Постановка проблеми. В умовах повномасштабної військової агресії та подальшої стратегічної невизначеності, економічна безпека аграрного сектору України зіткнулася з безпрецедентним комплексом системних і секторальних ризиків. Хоча аграрний сектор традиційно є ключовим стабілізатором економіки та джерелом експортних надходжень, прямі наслідки війни – від мінування угідь і руйнування логістики до фінансової нестабільності та зростання собівартості – ставлять під загрозу його операційну стійкість та здатність до самовідновлення. У цьому контексті, традиційні механізми управління ризиками виявляються недостатніми. Незважаючи на визнання агрострахування як невід'ємного фінансового інструменту захисту, його ефективність, доступність та інтеграція в систему державної підтримки (субсидії, гарантії) вимагають критичного переосмислення та вдосконалення. Таким чином, виникає гостра потреба в аналізі чинних фінансових механізмів захисту агробізнесу (зокрема, субсидованого агрострахування) та розробка рекомендацій щодо їх адаптації та вдосконалення з урахуванням сучасних військово-економічних викликів та необхідності запобігання зловживанням.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Економічна безпека агробізнесу в умовах системної кризи та військових загроз є предметом активного наукового дискурсу, що відображено у працях вітчизняних дослідників за останні роки.

Фундаментальні аспекти та сучасні тренди агрострахування як ключового інструменту ризик-менеджменту висвітлені у роботі В. Бойка (2020). Автор окреслює базові підходи до страхування та його функціональну роль, що створює теоретичну основу для подальшого аналізу. Д. Царенко та С. Халін (2025) підтверджують цю позицію, акцентуючи увагу на незамінній ролі страхування в мінімізації ризиків, що є особливо актуальним в умовах високої волатильності агроринку.

Більш глибокий аналіз фінансових механізмів у новітніх умовах проведено О. Томіліним та співавторами (2023), які фокусують увагу на фінансових аспектах управління ризиками в аграрному секторі, що є критично важливим в умовах обмеженого доступу агровиробників до капіталу та зростання собівартості. Найбільш прямо тему дослідження розвивають О. Боднар та Д. Іваненко (2025), які детально вивчають роль страхування у забезпеченні економічної безпеки агробізнесу саме в умовах воєнного стану, підкреслюючи його функцію як фінансового гаранта стійкості та здатності до самовідновлення.

Критичний погляд на поточний стан, потенціал та перспективи розвитку системи агрострахування в Україні представлено у Звіті з аграрної політики Н. Герасименко (APD Ukraine). Цей звіт є важливим практичним джерелом для ідентифікації системних і методологічних прогалин у державній підтримці, включаючи ризик нецільового використання бюджетних коштів, необхідність актуарних розрахунків та стандартизації продуктів. Висновки звіту безпосередньо стосуються необхідності вдосконалення державної політики та інтеграції агрострахування у фінансові механізми підтримки, що є ключовим напрямом даного дослідження.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає у комплексному аналізі ролі агрострахування та державних механізмів підтримки у системі фінансового захисту аграрних підприємств від ризиків в умовах військової економіки, а також у розробці конкретних рекомендацій щодо вдосконалення української моделі субсидованого агрострахування.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання: уточнити сутність та функціональну роль агрострахування як ключового елемента економічної безпеки агробізнесу в умовах системної нестабільності; систематизувати та проаналізувати світові моделі агрострахування (комерційне, індексне, субсидоване) та оцінити їх потенціал для впровадження в Україні; оцінити економічну ефективність та вплив державних субсидій на фінансову доступність страхових продуктів для українських агровиробників; ідентифікувати та обґрунтувати ключові ризики, пов'язані з державною підтримкою агрострахування (шахрайство, нецільове використання коштів, методологічні прогалини); сформулювати конкретні рекомендації щодо законодавчого та методологічного вдосконалення системи агрострахування в Україні, включаючи питання стандартизації продуктів, актуальних розрахунків та обмежень державної підтримки.

Виклад основного матеріалу. У 2025 р. ключові загрози для економічної безпеки України, як і в попередні роки, безпосередньо зумовлені наслідками повномасштабної воєнної агресії. Ці виклики формують комплекс системних макроекономічних та секторальних ризиків, що підривають національну економічну стійкість. Головним деструктивним фактором залишаються прямі та опосередковані наслідки воєнного впливу, що проявляються у масштабному знищенні виробничих потужностей та критичної інфраструктури, обмежуючи господарську діяльність, а також у постійній загрозі ракетних та дронівих атак по всій території країни.

Ситуація додатково ускладнюється посиленням основних макроекономічних дисбалансів, що підвищує ймовірність загальної нестабільності. Критичною проблемою є також нестача кваліфікованої робочої сили, що гальмує як поточне виробництво, так і потенціал відновлення. Невизначеність щодо масштабів

руйнувань, у поєднанні з відсутністю чітких та ефективних механізмів їх компенсації, перешкоджає реалістичній оцінці можливостей економічного відновлення. Це утримує країну у стані стратегічної невизначеності, ускладнюючи планування процесу відбудови та підвищуючи ризик затяжної економічної дестабілізації, оскільки без чітких фінансових та ресурсних гарантій повноцінне відновлення ключових секторів економіки залишається малоімовірним.

В цій ситуації особливо вразливим є аграрний сектор, який традиційно виконує роль важливого стабілізатора економіки та експортної бази. Проблеми економічної безпеки агробізнесу мають багатовекторний характер. Вони пов'язані із фізичними ризиками, такими як мінування значних площ сільськогосподарських угідь, та пошкодженням критичної логістичної інфраструктури. Це, своєю чергою, обмежує доступ до традиційних ринків збуту. Крім того, на фінансовий стан підприємств негативно впливає зростання собівартості виробництва, спричинене подорожчанням пального, добрив та засобів захисту рослин через порушення ланцюгів постачання. Додатковим фінансовим навантаженням є нестабільність у фінансовому секторі та зменшення обсягів кредитування аграріїв, що ускладнює ведення поточної діяльності та знижує інвестиційну привабливість галузі. Сукупність цих факторів створює значні ризики для продовольчої безпеки країни та стабільності експортних надходжень.

З огляду на багатовекторність викликів, економічна безпека аграрного сектору повинна розглядатися інтегрально, охоплюючи не лише внутрішньогосподарські фінансові аспекти. Необхідно враховувати соціально-політичні, екологічні, демографічні та технологічні фактори впливу. Такий цілісний підхід дозволяє сформулювати адекватне бачення економічної стійкості аграрних підприємств і забезпечити їх високу адаптивність до постійно змінних та складних викликів. Загалом, для забезпечення економічної безпеки важливо ідентифікувати та структурувати ці виклики за основними блоками, які утворюють цілісну систему управління ризиками.

Економічна безпека аграрних підприємств – це необхідний рівень їхньої захищеності від ризиків, який гарантує операційну стійкість, поступальний розвиток і спроможність до регенерації в умовах високої волатильності. У світлі воєнних викликів життєво важливе значення цієї безпеки різко зростає, оскільки вона прямо впливає на збереження національного аграрного потенціалу. У цьому контексті страхування сільськогосподарської продукції є невід'ємним механізмом для зменшення наслідків несприятливих подій та зовнішніх чинників. Воно виконує критично важливі функції, які допомагають мінімізувати фінансові втрати та стабілізувати результати діяльності аграрного сектору [1].

Агροстрахування є фундаментальним механізмом мінімізації фінансових втрат агровиробників, спричинених непередбачуваними зовнішніми та внутрішніми чинниками. Спектр його застосування охоплює чотири основні напрями, які забезпечують комплексний захист активів і операційної діяльності:

- страхування продукції, що надає захист основного виробництва, зокрема врожаю, від катастрофічних природних явищ (град, посуха, заморозки, повені, буревії) та біологічних загроз (масові хвороби рослин і шкідники);
- страхування тваринництва для покриття ризиків, пов'язаних із загибеллю або вимушеним забоєм тварин внаслідок епідемій, хвороб, нещасних випадків або стихійних лих;
- майнове страхування, що забезпечує захист матеріально-технічної бази підприємства, включаючи сільськогосподарську техніку, виробничі приміщення (склади, ферми) та іншу інфраструктуру;
- страхування цивільної відповідальності, що передбачає захист від фінансових претензій третіх осіб, спричинених господарською діяльністю агровиробника (наприклад, забруднення довкілля хімікатами, аварійні розливи).

Кожен договір агροстрахування базується на таких ключових фінансово-правових параметрах:

- страхова сума – вартісна оцінка застрахованих активів (врожаю чи майна), що визначає максимальний розмір відшкодування;
- страхова премія – внесок, який сплачує страхувальник. Її розмір корелює з рівнем ризику, типом культури та регіональною специфікою;
- страховий випадок – конкретизована у договорі подія (наприклад, різкий град), що при настанні тягне за собою обов'язок страховика виплатити компенсацію;
- франшиза – фіксована або відсоткова частина збитку, яку агровиробник приймає на себе. Її застосування є механізмом зниження вартості страхової премії.

Аналіз світового досвіду дозволяє виділити шість домінантних моделей агροстрахування [2; 5; 6], які використовуються для мінімізації фінансової волатильності в агросекторі:

1. Традиційне (комерційне) страхування є стандартною моделлю, за якої страхова компанія бере на себе ризик виробника в обмін на премію. Включає класичне страхування врожаю від погодних явищ, тваринництва від епідемій та захист техніки/інфраструктури від майнових ризиків.

2. Державне (субсидоване) страхування передбачає активне втручання уряду для стимулювання участі фермерів. Це може бути субсидування премій (держава компенсує частину внеску) або створення фондів гарантування для покриття катастрофічних збитків.

3. Індексне страхування – це інноваційний підхід, де виплата компенсації не залежить від фактичних збитків господарства, а прив'язується до заздалегідь визначеного об'єктивного індексу. Прикладами є метеорологічне страхування (прив'язка до кількості опадів) або оцінка стану посівів через супутникові дані (дистанційне зондування).

4. Мікрострахування має спеціалізовані, спрощені страхові продукти з низькою вартістю та мінімальними вимогами, орієнтовані на задоволення потреб дрібних фермерів та домогосподарств.

5. Взаємне (кооперативне) страхування, при якому агровиробники об'єднуються у спільні страхові фонди. Компенсації виплачуються з загального резерву, сформованого за рахунок внесків учасників, що дозволяє знизити адміністративні витрати та підвищити довіру.

6. Агροстрахування на базі смарт-контрактів (блокчейн) є найсучаснішим підходом, що забезпечує прозорість і автоматизацію виплат. Смарт-контракт дозволяє автоматично активувати страхове відшкодування при досягненні індексом певного порогу, усуваючи необхідність у посередниках.

Світова практика демонструє, що в більшості розвинених країн застосовується комбінація цих моделей. Для України критично важливим є подальше розширення державної підтримки, стимулювання індексних страхових продуктів та інтеграція новітніх технологій у механізми страхових відшкодувань.

Агροстрахування є не просто інструментом компенсації, а багатофункціональною системою, яка приносить суттєві переваги як агровиробникам, так і національній економіці. Його ключові функції виходять за рамки простої компенсації збитків.

По-перше, це компенсаційна (захисна) функція, яка є основною місією страхування: вона забезпечує пряму фінансову компенсацію збитків у разі настання страхового випадку, мінімізуючи втрати операційного капіталу фермера. По-друге, діє стимулююча (превентивна) функція, яка спонукає аграріїв до активного впровадження заходів зі зниження ризиків, наприклад, інвестування у зрошення, меліорацію або сучасні системи захисту культур, що підвищує загальну стійкість виробництва. По-третє, надзвичайно важливою є стабілізаційна (фінансова) функція, яка допомагає вирівнювати доходи сільгоспвиробників і стабілізувати їхній грошовий потік, що є критичним в умовах непередбачуваних коливань погодних умов та цін. По-четверте, акумулятивна функція полягає у формуванні великих страхових фондів за рахунок зібраних премій; ці резерви слугують ключовим фінансовим ресурсом для покриття масових збитків у кризових ситуаціях. Нарешті, інвестиційна функція забезпечується використанням тимчасово вільних коштів страхових компаній (акумуляованих премій) для інвестування в інші сектори економіки, опосередковано сприяючи її розвитку.

Хоча агροстрахування в Україні не є обов'язковим, держава періодично надає підтримку через субсидування частини страхових внесків та участь у пілотних проєктах. Найбільш поширеними продуктами є страхування від несприятливих погодних умов.

Рішення аграрія щодо вибору конкретної страхової моделі або програми залежить від кількох ключових факторів. Першим є рівень експозиції до ризику, тобто фермери, господарства яких розташовані у регіонах, схильних до частих природних катаклізмів, мають вищий інтерес до страхування. Другим фактором є фінансова доступність, що визначається наявністю державних субсидій на премії, а також спеціалізованих кредитних програм, виступає потужним стимулом, роблячи страхові продукти економічно вигідними. Третій фактор це довіра та репутація страховика, яка враховує позитивний досвід інших фермерів, прозорість умов договору та, що важливо, оперативність виплат, що є вирішальними для формування довіри до страхової компанії. Четвертим фактором є складність продукту, оскільки прості та зрозумілі страхові програми мають більше шансів на успішне впровадження, особливо серед малих та середніх господарств. І, нарешті, популяризація та інформованість, тому що активні інформаційні кампанії та якісна роз'яснювальна робота можуть значно підвищити загальний рівень зацікавленості аграріїв у цьому критично важливому фінансовому інструменті.

Можна вважати, що фінансова доступність є одним із вирішальних чинників, що впливає на рішення аграрних підприємств щодо придбання страхового поліса. В Україні, як і в багатьох інших країнах, цю доступність значною мірою забезпечує держава через механізми прямого та опосередкованого фінансування.

Державна підтримка агροстрахування в першу чергу реалізується через дві основні групи інструментів, що мають прямий вплив на фінансове навантаження агровиробника. Це субсидування страхових премій та спеціалізовані кредитні та гарантійні програми.

Субсидування страхових премій – це найбільш поширений і дієвий механізм. Держава бере на себе зобов'язання компенсувати значну частину вартості страхового внеску (премії) – часто це може становити від 50 % до 80 % від загальної суми. Таке субсидування різко знижує бар'єр входу для аграріїв, роблячи страхування фінансово вигідним, оскільки витрати на захист активів стають значно меншими, ніж потенційні втрати від ризиків.

Також поширеними є спеціалізовані кредитні та гарантійні програми. Так, держава або державні фінансові установи (банки, Фонд розвитку підприємництва) можуть надавати пільгові кредити саме на сплату страхової премії або вимагати наявності страхового поліса як обов'язкової умови для отримання дешевого фінансування (наприклад, для інвестиційних кредитів або лізингу техніки). Це інтегрує страхування в інвестиційний процес. Оскільки кредитор має гарантію повернення коштів навіть у разі втрати врожаю, він знижує вимоги до застави або пропонує кращі процентні ставки.

Субсидування виконує не лише соціальну функцію підтримки фермерів, але й важливу макроекономічну роль. Оскільки заохочуючи більше господарств страхуватися, держава зменшує загальний рівень ризику в аграрному секторі, а це знижує ймовірність того, що у разі масштабної катастрофи уряд буде змушений виділяти великі кошти з бюджету на пряму допомогу постраждалим. Також субсидії створюють стабільний попит на страхові продукти, що стимулює розвиток приватного страхового ринку, залучення іноземного капіталу та розробку нових, більш адаптованих продуктів (наприклад, індексного страхування). Важливим є те, що вимога страхування для отримання пільгового кредиту або субсидії часто вимагає від аграрія ведення більш прозорого фінансового та управлінського обліку, що покращує якість бізнес-процесів у галузі.

В умовах військової та економічної нестабільності, державні гарантії та субсидії стають ключовим фінансовим важелем для забезпечення стійкості аграрного бізнесу, оскільки вони перекладають частину непередбачуваних ризиків із плечей підприємства на більш стійкі фінансові механізми.

З вищесказаного випливає важливість подальшого розвитку агрострахування, особливо з державною підтримкою. Так, згідно звіту аграрної політики в межах проєкту «Німецько-український агрополітичний діалог» особливу увагу при розробці підходів з удосконалення систем агрострахування в Україні необхідно звернути особливу увагу на низку критичних застережень. Перш за все, існує потенційна можливість, що страхування сільськогосподарської продукції із державною підтримкою за так званими «ринковими» продуктами може спонукати недобросовісних учасників ринку до шахрайських дій або ж до нецільового використання бюджетних коштів, тому необхідні надійні контрольні механізми. По-друге, незважаючи на те, що затвердження стандартних страхових продуктів сприяло б прискоренню запуску повноцінного агрострахового ринку, це вимагає висококваліфікованої фахової підготовки, зокрема, залучення досвідчених актуаріїв з метою коректного актуарного розрахунку страхових тарифів для забезпечення стійкості системи. Крім того, відсутність у сучасному агростраховому законодавстві чіткого поняття «страхове покриття» може сприяти домінуванню страхових продуктів із застосуванням франшизи, що, як доводить міжнародний досвід, є менш вигідним для агровиробників. При розробці порядку використання коштів та розподілу бюджетних асигнувань варто обов'язково взяти до уваги різницю в періодах страхування сільськогосподарських культур, особливо що стосується озимих і ярих. Нарешті, з метою забезпечення справедливості та запобігання надмірній концентрації підтримки, необхідно передбачити обмеження на отримання державної допомоги на одного агровиробника [3].

Висновки. Проведене дослідження підтверджує, що в умовах військово-економічної агресії економічна безпека аграрного сектору набуває стратегічного значення, а агрострахування є невід'ємним багатофункціональним механізмом її забезпечення. Агрострахування виконує не лише компенсаційну функцію, але й критично важливі стабілізаційну та превентивну функції, що особливо важливо для вирівнювання грошових потоків аграріїв. Аналіз світового досвіду засвідчує високу ефективність субсидованого страхування та інноваційних індексних продуктів. В Україні державна підтримка через субсидії та гарантії є вирішальним фактором фінансової доступності страхування, сприяючи зменшенню ризиків у масштабах усієї економіки та стимулюючи розвиток страхового ринку. Проте подальший розвиток системи вимагає усунення існуючих методологічних та законодавчих прогалин: необхідно запровадити надійні контрольні механізми для запобігання шахрайству, забезпечити актуарну обґрунтованість тарифів та чітко врегулювати питання страхового покриття і франшизи. Обмеження державної підтримки на одного агровиробника є необхідним заходом для справедливого та рівномірного розподілу бюджетних коштів. Лише комплексне вдосконалення системи агрострахування, інтегроване з державною фінансовою підтримкою та контролем, здатне забезпечити стійкість аграрного потенціалу України у період відновлення.

Література:

1. Боднар, О., Іваненко, Д. (2025). Роль страхування у забезпеченні економічної безпеки агробізнесу України в умовах воєнного стану. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*, 50, 23–31.
2. Bodnar, O., Ivanenko, D. (2025). Rol strahuvannya u zabezpechenniy ekonomichnoy bezpeky agrobiznesu Ukrainy v umovah voyenoho stanu [The role of insurance in ensuring the economic security of Ukrainian agribusiness under martial law]. *Elektronne naukovye phahove vydannya z ekonomichnykh nauk «Modern Economics»* [Electronic scientific professional publication in economic sciences «Modern Economics»], 50, 23–31. [in Ukrainian].
3. Бойко, В. (2020). Сучасні тренди агрострахування як інструмент ризик-менеджменту. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*, 22, 69–77.
4. Boyko, V. Suchasni trendy agrostrahuvannya yak instrument rysyk-menedgmentu [Modern trends in agricultural insurance as a risk management tool]. *Tavriysky naukoviy visnik. Seria: Ekonomika* [Tavria Scientific Bulletin. Series: Economics], 2, 69–77. [in Ukrainian].
5. Герасименко, Н. (2021). *Агрострахування – потенціал для сталого розвитку агрокомпаній: поточний стан та перспективи розвитку в Україні*. Звіт з аграрної політики. APD Ukraine, 21.
6. Gerasimenko, N. *Agrostrahuvannya – potencial dla stalogo rozvytku agrocompanii: potochnyi stan ta perspektyvy rozvytku v Ukraini* [Agricultural insurance – potential for sustainable development of agricultural companies: current status and development prospects in Ukraine]. *Zvit z agrarnoy politiki. APD Ukraine* [Agricultural Policy Report. APD Ukraine], 21. [in Ukrainian].
7. Солодовникова, І. Л. (2024). Державна допомога у сфері страхування як засіб регулювання ризиків в аграрному секторі. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, 10, 168–174. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.10.168>.
8. Solodovnykova, I. L. (2024). Derzhavna dopomoha u sferi strakhuvannya yak zasib rehulyuvannya ryzykiv v ahrarnomu sektori [State aid in the field of insurance as a means of risk regulation in the agricultural sector]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, 10, 168–174. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.10.168>.
9. Томілін, О., Краснікова, О., Гечбая, Б., Зоря, С., Дроботя, Я., Синиця, Ю. (2023). Управління ризиками в аграрному секторі: фінансовий аспект. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*, 4 (51), 147–152. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.4.51.2023.4096>.
10. Tomilin, O., Krasnikova, O., Hechbayya, B., Zorya, S., Drobotya, YA., Synytsya, YU. (2023). Upravlinnya ryzykamy v ahrarnomu sektori: finansovyy aspekt [Risk management in the agricultural sector: financial aspect]. *Finansovo-kredytna diyal'nist': problemy teorii ta praktyky* [Financial and credit activities: problems of theory and practice], 4(51), 147–152. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.4.51.2023.4096>. [in Ukrainian].
11. Царенко, Д. Г., Халін, С. В. (2025). Страхування як інструмент ризик-менеджменту в агробізнесі. *Проблеми економіки*, 1 (63), 254–260. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2025-1-254-260>.
12. Carenko, D., Halin, S. (2025). Strahuvannya yak instrument rysyk-menedgmentu v agrobiznesi [Insurance as a risk management tool in agribusiness]. *Problemy ekonomiky* [Economic Problems], 1(63), 254–260. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2025-1-254-260>. [in Ukrainian].
13. The Agricultural Insurance – a Risk Management Tool. The World Bank. <<https://www.worldbank.org/en/news/speech/2008/10/14/the-agricultural-insurance-a-risk-management-tool>>. (2025, November, 10) [in English].